

Studiu comparativ privind reglementările legale din statele Uniunii Europene care au ca obiect recunoașterea și protecția cuplurilor de același sex

AUSTRIA

Parteneriatul înregistrat se bazează pe Legea parteneriatelor înregistrate (Eingetragene Partnerschaftgesetz – EPG), din 30 decembrie 2009 și este rezervat cuplurilor homosexuale. Conform art.27c din Legea federală privind dreptul internațional privat , parteneriatele înregistrate într-un context transfrontalier pot alege în mod liber legislația aplicabilă. Altfel, se va aplica legea statului în care s-a înregistrat parteneriatul.

Prevederile legislației austriece cu privire la proprietatea matrimonială se aplică și parteneriatelor înregistrate, potrivit art.1217 din Codul civil. Deținerea în comun a unei proprietăți dintr-un condominiu, conform art.13 din Legea locuinței și interzicerea de a înstrăina sau de a greva o sarcină conform art.364c din Codul civil sunt, de asemenea, aplicabile. Divizarea proprietății de uz zilnic sau a economiilor partenerilor se va realiza în conformitate cu art. 24-41 EPG, care sunt modelate pe baza art. 81-98 din Legea căsătoriilor . Nu există prevederi speciale privind drepturile de proprietate ale concubinajelor neînregistrate, extraconjugale și aplicarea, în mod analog, art.81 și urm. EheG cu privire la divizarea proprietății după dizolvarea căsătoriei a fost respinsă prin decizii judecătorești. Sunt aplicabile prevederile generale legale privind obligațiile și proprietatea.

Divizarea bunurilor după divorț conform art.81 EheG și art.24 EPG fac parte din aspectele matrimoniale necontestate. Instanțele austriece au jurisdicție internațională cu privire la astfel de proceduri în cazul în care unul dintre soți/parteneri deține naționalitate austriacă sau are domiciliul pe teritoriul țării (art.114a par.4 Jurisdiktionsnorm, JN). Au jurisdicție locală judecătoriile (§ 104a JN) în cadrul acelor districte în care soții/partenerii au avut ultimul lor domiciliu comun, în subsidiar judecătoria aferentă domiciliului pârâtului (art.114a para 1 împreună cu

art.76 par.1 JN). Dacă o procedură de divorț este deja în curs de desfășurare și așteaptă a fi soluționată, iar audierile din prima instanță încă nu au fost efectuate, respectiva instanță are, de asemenea, jurisdicția privind divizarea bunurilor matrimoniale (art.114a para 3 împreună cu art.76 para 1 JN). Potrivit studiului realizat în martie 2015, de Comisia pentru drept european al familiei, în Austria existau 368 de parteneriate înregistrate.

BELGIA

În ceea ce privește parteneriatele înregistrate, în legislația belgiană există coabitare legală/cohabitation légale/wettelijke samenwoning - sintagmă introdusă prin Legea din 23 noiembrie 1998 (Legea privind coabitarea legală, Moniteur Belge, 12 ianuarie 1999), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2000, după adoptarea Decretului Regal din 14 decembrie 1999. Acest parteneriat este deschis atât cuplurilor de același sex, cât și cuplurilor de sexe diferite.

Codul civil belgian reglementează coabitarea legală în Titlul V bis, art.1475-1479. Fiecare partener își păstrează bunurile a căror proprietate o poate dovedi. Se creează o masă indiviză care se compune din bunurile asupra cărora niciunul dintre cei doi parteneri nu poate dovedi proprietatea (articolul 1478 CC). În parteneriatele neînregistrate (în legislația belgiană, coabitare de fapt/cohabitation de fait/feitelijke samenwoning), există doar două mase distincte de bunuri proprii ale partenerilor. Pentru fiecare datorie contractată de către unul dintre partenerii înregistrați în scopul coabitării, celălalt partener este răspunzător de asemenea, în solidar și personal (art.1477 Cod civil). Acest lucru nu este valabil pentru parteneriatul neînregistrat.

În momentul decesului unuia dintre parteneri, partenerul supraviețuitor din cadrul unui parteneriat înregistrat primește uzufructul asupra proprietății imobiliare care a servit drept reședință comună, inclusiv asupra bunurilor din gospodărie (art.745g Cod civil). Acest lucru nu este valabil pentru parteneriatul neînregistrat. Partenerii înregistrați își pot stabili regimul parteneriatului pe baza unei convenții. În conformitate cu art.1478 Cod civil, aceste convenții trebuie stabilite prin act notarial.

Instanțele din Belgia dețin competență judiciară internațională în caz de litigii legate de proprietatea matrimonială, dacă ambii soți/parteneri introduc o acțiune în solidar și unul dintre ei își are reședința obișnuită în Belgia la data introducerii

acțiunii, ori dacă ultima reședință obișnuită comună a soților/partenerilor s-a aflat în Belgia cu mai puțin de 12 luni înainte de introducerea acțiunii sau dacă soțul/partenerul reclamant și-a avut reședința obișnuită în Belgia pe o perioadă de cel puțin 12 luni de la data introducerii acțiunii sau dacă ambii soți/parteneri sunt de naționalitate belgiană la data introducerii acțiunii art. 5 și art.42 din Codul de drept internațional privat .

CROATIA

În anul 2003, în Croația a intrat în vigoare o lege care reglementa uniunea persoanelor de același sex. Această lege oferea persoanelor de același sex care conviețuiau de cel puțin 3 ani aceleași drepturi pe care le au persoanele de sex opus care conviețuiau de cel puțin 3 ani, însă doar în ceea ce privește moștenirea și sprijinul financiar. Astfel, nu aveau niciun drept în ceea ce privește adopția sau orice alt drept prevăzut în Codul Familiei, drepturile fiscale, dreptul de proprietate comună, asigurări de viață, pensii etc. De asemenea, înregistrarea acestor relații nu era posibilă.

În anul 2014, după multe încercări eșuate de a realiza o lege care să ofere mai multe drepturi cuplurilor formate din persoane de același sex, Croația a reușit să adopte o lege privind parteneriatul civil doar pentru persoanele de același sex.

Legea privind parteneriatul civil prevede că parteneriatul se încheie în fața ofițerului de starea civilă. De asemenea, deoarece legea din 2003 care reglementa uniunea persoanelor de același sex a fost abrogată odată cu intrarea în vigoare a legii din 2014, legea privind parteneriatul civil recunoaște și parteneriatul neînregistrat însă doar pentru persoanele de același sex care conviețuiesc de cel puțin 3 ani. Spre deosebire de legea din 2003, actuala reglementare oferă persoanelor aflate într-un parteneriat neînregistrat aceleași drepturi pe care le au cuplurile căsătorite în ceea ce privește moștenirea, obligațiile fiscale, sistemul de ajutor social, asigurările obligatorii de sănătate și sistemul de sănătate, raporturile de muncă și accesul la bunurile și serviciile publice.

Obligațiile și drepturile generale ale partenerilor sunt:

- partenerii trebuie sa decidă împreună asupra aspectelor importante din viața lor;
- partenerii au dreptul la intimitatea vieții private;
- partenerii au obligația de a se întreține reciproc și de a se îngriji unul pe celălalt în caz de îmbolnăvire;
- partenerii au aceleași drepturi procedurale pe care le au cuplurile căsătorite în fața instanțelor sau organelor administrative.

În ceea ce privește patrimoniul partenerilor, aceștia pot alege între comunitatea legală de bunuri sau separația bunurilor.

În ceea ce privește moștenirea, regulile aplicabile soților se aplică și partenerilor.

Încetarea parteneriatului se realizează în instanță, iar dacă nu există minori în întreținerea partenerilor, parteneriatul poate înceta printr-o declarație dată în fața ofițerului de stare civilă. De asemenea, încetarea parteneriatului are loc în cazul decesului unuia dintre parteneri.

DANEMARCA

În 1989, Danemarca a fost reglementat pentru prima dată în lume parteneriatul înregistrat. În conformitate cu Legea nr.372/1989 privind parteneriatele înregistrate, două persoane de același sex pot încheia un parteneriat înregistrat. În lipsa unui acord care să prevadă contrariul, parteneriatul înregistrat va face obiectul aceluiași prevederi care se aplică în cazul căsătoriei/ divorțului.

Conform art.2, alin.2, un parteneriat poate fi înregistrat atunci când una dintre părți deține rezidență permanentă în Danemarca și este de naționalitate daneză. Beneficiarii contractului de parteneriat nu pot fi parte a unui alt parteneriat sau căsătorii.

Conform Legii căsătoriilor din Danemarca, modificată în anul 1989 și a Legii privind dreptul de moștenire, completată în anul 1986, o persoană care a fost căsătorită sau parte a unui parteneriat înregistrat nu se poate recăsători sau încheia un nou parteneriat până la finalizarea partajului bunurilor aflate în comun. De asemenea, conform Secțiunii 208(1) a Codului Penal, modificat în anul 1987, persoana

care încheie un contract de parteneriat și care la data respectivă este căsătorită sau parte a unui alt parteneriat, este pasibilă de pedeapsa cu închisoarea până la 3 ani de zile.

În anul 2012, în Danemarca a fost amendată legislația care reglementează căsătoriile (Legea nr.532/2012) în sensul legiferării căsătoriilor între persoanele de același sex. Conform legii, parteneriatul înregistrat poate fi transformat în căsătorie. Parteneriatele care nu au fost transformate în căsătorie la momentul adoptării Legii nr.532/2012 și abrogării Legii nr.372/1989, rămân în vigoare.

O dată cu reglementarea căsătoriilor de gen neutru, persoanele de același sex au căpătat dreptul de a se căsători în cadrul bisericii. Totuși, preotul este cel care decide dacă dorește sau nu să oficializeze o asemenea căsătorie, preotul paroh fiind obligat să găsească un înlocuitor în cazul unui refuz.

ESTONIA

În anul 2005 au fost primele dezbateri publice privind posibilitatea căsătoriei între persoanele de același sex, dezbateri în cadrul cărora părerile au fost împărțite și nu s-a ajuns la nicio soluție.

În 2010, a fost adoptat un nou cod al familiei care prevede că o căsătorie poate fi încheiată doar între un bărbat și o femeie.

Estonia a adoptat în 2016 o lege privind parteneriatul civil. Legea se aplică atât cuplurilor heterosexuale (ca o alternativă la căsătorie), cât și cuplurilor cu persoane de același sex.

Persoanele care vor să intre într-un parteneriat civil trebuie să încheie un contract de parteneriat la notar.

Printre drepturile și obligațiile generale ale partenerilor se numără următoarele:

- obligația de a se sprijini și întreține reciproc
- trebuie să conviețuiască responsabil și fiecare partener trebuie să aibă în vedere bunăstarea celuilalt

- obligația de întreținere. În virtutea acestei obligații partenerii au obligația de a se întreține reciproc, de a contribui pentru susținerea financiară reciprocă și de a satisface nevoile de bază și nevoie speciale ale familiei. În contractul de parteneriat se poate stipula și faptul ca întreținerea să se realizeze prin plata unei sume lunare de bani, după încetarea parteneriatului sau atunci cand partenerii locuiesc separat. De asemenea, în contractul de parteneriat se poate stipula și dacă prevederile Capitolului 5 Secțiunea a 2-a din Codul Familiei (referitoare la obligația de întreținere a soților divorțați), se aplică în cazul încetării parteneriatului.

La încheierea contractului de parteneriat partenerii trebuie să își aleagă un regim matrimonial din cele prevăzute în Secțiunea a 2-a Capitolul 4 Titlul 1 din Codul Familiei.

Contractul de parteneriat încetează în următoarele situații:

- la moartea unuia dintre parteneri;
- atunci cand partenerii (în cazul cuplurilor formate din persoane de sex opus) se căsătoresc;
- urmând procedura de încetare a parteneriatului în fața instanței;
- urmând procedura de încetare a parteneriatului la notar.

FINLANDA

În Finlanda, parteneriatele înregistrate se încheie în baza Legii nr.950/2001 , cu modificările și completările ulterioare. Conform Capitolului 1 - Secțiunea 1, două persoane de același sex, cu vârsta de peste 18 ani își pot înregistra parteneriatul în cadrul birourilor locale sau districtuale de înregistrare organizate pe teritoriul Finlandei sau în cadrul birourilor notariale. Anterior înregistrării parteneriatului, beneficiarii trebuie să completeze o cerere de investigare a posibilelor impedimente care ar putea apărea în calea înregistrării parteneriatului, precum existența unui alt parteneriat înregistrat sau căsătorii, vârsta solicitanților sau dacă vreunul dintre parteneri este implicat în cadrul unei proceduri de adopție. Solicitanții completează un formular online sau în cadrul birourilor locale de registru, indiferent de domiciliu.

O dată finalizată investigația, solicitanții își pot înregistra parteneriatul în cadrul biroului de registru sau în altă parte conform înțelegerii prelabile dintre registrator și părți. Dovada privind inexistența impedimentelor durează maxim 4 luni. Înregistrarea parteneriatului se efectuează gratuit de către autoritățile administrative sau contra cost atunci când implică deplasarea reprezentantului autorității administrative la locația aleasă de către solicitanți.

Un parteneriat civil poate fi înregistrat în Finlanda atât timp cât unul dintre solicitanți este cetățean finlandez, locuiește pe teritoriul Finlandei sau dacă ambele părți dețin rezidență în Finlanda de cel puțin doi ani.

Conform Capitolului 2 al Legii privind înregistrarea parteneriatelor, un parteneriat civil poate fi încheiat la decesul unuia dintre parteneri sau atunci când este dizolvat printr-o hotărâre judecătorească.

Relațiile patrimoniale dintre persoanele de același sex care își înregistrează parteneriatul și drepturile de succesiune sunt guvernate de aceleași reguli care se aplică soților căsătoriți. Un parteneriat înregistrat se desface, de asemenea, prin divorț, iar partenerii au dreptul de a încheia o convenție matrimonială .

În Finlanda, atât cuplurile cu parteneri de sex diferit, cât și cele cu parteneri de același sex pot trăi într-un parteneriat neînregistrat. Dacă parteneriatul neînregistrat a durat mai puțin de cinci ani și partenerii nu au un copil comun, conflictele privind proprietatea partenerilor se soluționează în temeiul prevederilor legale generale. De exemplu, dacă un parteneriat neînregistrat a încetat, oricare dintre parteneri poate pretinde rambursarea unei îmbogățiri fără justă cauză. Alte căi de atac relevante din punct de vedere practic sunt cererile de plată, verificarea dreptului de proprietate și restituirea proprietății. Dacă parteneriatul neînregistrat a durat mai mult de cinci ani, sau dacă partenerii au sau au avut un copil comun, se aplică "Legea privind desfacerea gospodăriei partenerilor coabitanti" , care a intrat în vigoare la 1 aprilie 2011. În conformitate cu acest act, după dizolvarea parteneriatului, oricare dintre parteneri are dreptul de a primi o compensație din partea celuilalt partener dacă cel dintâi l-a ajutat pe cel din urmă să acumuleze sau să își păstreze bunurile printr-o contribuție depusă pentru beneficiul gospodăriei comune, astfel încât împărțirea bunurilor bazată exclusiv pe dreptul de proprietate ar conduce la primirea unui beneficiu nejustificat de către unul dintre parteneri în detrimentul celuilalt. Nu există niciun drept de

compensare dacă beneficiul nejustificat primit prin contribuția adusă în beneficiul gospodăriei comune este minim, luând în considerare toate aspectele.

FRANȚA

În Codul civil (Cartea I, Titlul XIII - Despre pactul civil de solidaritate și despre concubinaj) sunt reglementate parteneriatul neînregistrat (concubinajul), dar și parteneriatul înregistrat (PACS – pactul civil de solidaritate).

Art.515-1 - Un pact civil de solidaritate este un contract încheiat între două persoane fizice majore, de sexe diferite sau de același sex, în scopul organizării unui trai comun.

Art.515-2 - Sub sancțiunea nulității, nu pot fi încheiate pacte civile de solidaritate:

1. Între ascendenți și descendenți în linie directă, între rude în linie directă și între colaterali pînă la gradul al treilea inclusiv;
2. Între două persoane dintre care cel puțin una este căsătorită;
3. Între două persoane dintre care cel puțin una este deja parte într-un alt pact civil de solidaritate.

Art.515-3 - Persoanele care încheie un pact civil de solidaritate vor depune o declarație comună la grefa tribunalului teritorial în a cărui jurisdicție este stabilită reședința comună sau, în caz de impediment serios pentru depunerea acesteia, în jurisdicția unde se află reședința uneia dintre părți.

În caz de impediment grav, grefierul tribunalului se deplasează la domiciliul sau reședința uneia dintre părți pentru a înregistra pactul civil de solidaritate.

Sub sancțiunea inadmisibilității, părțile încheie convenția în fața grefierului .

Grefierul înregistrează declarația și începe întocmirea formalităților cerute pentru publicitatea actului.

Pactul civil de solidaritate se încheie prin act notarial, notarul primește declarația comună a părților, înregistrează pactul și începe întocmirea formalităților cerute pentru publicitatea actului, prevăzute mai sus.

Convenția prin care partenerii modifică pactul civil de solidaritate este depusă sau adresată grefei tribunalului sau notarului care au primit actul inițial pentru înregistrare.

În străinătate, înregistrarea declarației comune a doi parteneri, dintre care cel puțin unul este de naționalitate franceză, și formațiunile prevăzute la alineatele 3 și 5 sunt asigurate de agenții diplomatici și consulari francezi; în mod similar, în cazul actelor de modificare a pactului.

Art.515-3-1 - Se va face mențiune pe marginea actului de naștere al fiecărui partener, de declarația de pact civil de solidaritate, cu indicarea identității celuilalt partener. Pentru persoanele care au naționalitate străină născute în străinătate, această informație este trecută într-un registru la grefa Curții Supreme din Paris. Convențiile de modificare a pactului sunt supuse aceluiași formalități.

Pactul civil de solidaritate nu produce efecte între părți până la momentul înregistrării cu dată certă. Acesta nu este opozabil terților până la data încheierii tuturor formalităților. Aceleași dispoziții se aplică și convențiilor de modificare a pactului civil.

Art.515-4 - Partenerii unui pact civil de solidaritate se angajează să ducă o viață comună, la ajutor material și asistență reciprocă. Dacă partenerii nu dispun altfel, ajutorul material este proporțional cu posibilitățile materiale ale fiecăruia.

Partenerii răspund solidar pentru datoriile contractate de unul dintre aceștia pentru nevoile vieții cotidiene. Totuși, obligația nu este solidară în ceea ce privește cheltuielile excesive. Răspunderea solidară nu este angajată, dacă partenerii și-au dat consimțământul, pentru achiziții în rate sau pentru credite, dacă acestea din urmă nu reprezintă sume modeste necesare vieții de zi cu zi.

Art.515-5 - Cu excepția dispozițiilor contrare la convenția prevăzută la art.515-3 ali.3, fiecare dintre parteneri își păstrează dreptul de administrare și libera dispunere a bunurilor personale. Fiecare dintre parteneri rămâne unic titular al datoriilor contractate înaintea încheierii pactului, cu excepția prevederilor art.515-4 alin.2.

Fiecare dintre parteneri poate să probeze prin orice mijloace, atât față de partenerul său cât și de terți, că deține în proprietate un bun. Bunurile pentru care niciunul dintre parteneri nu poate proba proprietatea sunt considerate bunuri indivize, fiecare deținând jumătate.

Partenerul care deține individual bunuri mobile, în raport cu terții, poate administra sau dispune de acest bun după cum dorește.

Art.515-5-1 - Partenerii pot ca, în convenția inițială sau printr-o convenție de modificare, să supună regimului indiviziunii bunurile pe care le achiziționează, împreună sau separat, de la data încheierii acestor convenții. Aceste bunuri sunt considerate indivize la jumătate, fără ca unul dintre parteneri să aibă dreptul să invoce o contribuție inegală.

Art.515-5-2 - Cu toate acestea, rămân în proprietatea exclusivă a fiecărui partener:

1. Fondurile colectate de către fiecare partener, cu orice titlu, după încheierea pactului și care nu presupun achiziții de bunuri;
2. Bunurile create și accesoriile acestora;
3. Bunurile personale;
4. Bunurile sau părțile de bunuri dobândite prin banii care aparțineau celuilalt partener, înainte de înregistrarea contractului inițial sau de modificare, în temeiul cărora a fost ales acest regim de bunuri;
5. Bunurile sau părțile de bunuri dobândite prin bani primiți din donații sau moșteniri;
6. Părți din bunuri dobândite prin licitație, în tot sau în parte, ale unui bun deținut de un partener în cadrul unei proprietăți comune sau ca urmare a unei donații.

Utilizarea de bani, așa cum este prevăzut la pct. 4 și 5, face obiectul unei mențiuni în actul de cumpărare. În caz contrar, bunul este considerat indiviz pe jumătate și dă naștere doar unei revendicări între parteneri.

Art.515-5-3 - În absența unor dispoziții contrare în convenție, fiecare partener poate administra bunurile aflate în indiviziune și poate exercita drepturile prevăzute la art.1873-6 și 1873-8.

Pentru administrarea bunurilor indivize, partenerii pot încheia o convenție referitoare la exercitarea drepturilor lor indivize în condițiile prevăzute la art.1873-1 și 1873-15. Sub sancțiunea inopozabilității, această convenție este publicată la instituirea ipotecii, cu prilejul fiecărei tranzacții supuse publicității funciare.

Prin derogare de la art.1873-3, convenția de indiviziune se consideră încheiată pe durata parteneriatului civil. Cu toate acestea, după dizolvarea pactului, partenerii pot decide ca acesta să continue să-și producă efectele. Această decizie se supune dispozițiilor articolelor 1873-1 la 1873-1815.

Art.517-7 - Pactul civil de solidaritate se dizolvă la moartea unuia dintre parteneri sau prin căsătoria partenerilor ori a unuia dintre ei. În acest caz, dizolvarea produce efecte de la data evenimentului.

Grefierul tribunalului teritorial sau notarul la care a fost înregistrat pactul, informați despre căsătorie ori deces de către ofițerul de stare civilă competent, înregistrează dizolvarea și începe formalitățile de publicitate.

Pactul civil de solidaritate se desface de comun acord, printr-o declarație comună a partenerilor sau prin decizia unilaterală a unuia dintre ei.

Partenerii care se decid să renunțe, de comun acord, la pactul civil de solidaritate depun sau adresează o declarație comună în acest sens la grefa tribunalului teritorial sau la notarul la care au înregistrat pactul.

Partenerul care decide să renunțe la un pact civil de solidaritate trebuie să îl notifice pe celălalt partener. O copie a acestei notificări va fi adresată grefei tribunalului teritorial sau notarului la care a fost înregistrat pactul.

Grefierul sau notarul înregistrează dizolvarea și începe formalitățile de publicitate.

Dizolvarea pactului civil de solidaritate își produce efectele, în privința raporturilor dintre parteneri, de la data înregistrării.

Dizolvarea este opozabilă terților de la data îndeplinirii formalităților de publicitate.

În străinătate, atribuțiile grefierului sau notarului sunt îndeplinite de agenții diplomatice și consulari francezi, care asigură îndeplinirea formalităților cerute la alineatul al șaselea.

Partenerii înșiși vor proceda la lichidarea drepturilor și obligațiilor rezultate din PACS. În lipsa unui acord, judecătorul se va pronunța asupra consecințelor patrimoniale ale dizolvării, fără a se aduce atingere reparației unui eventual prejudiciu.

În afara unei convenții contrare, creanțele pe care partenerii le dețin unul față de celălalt sunt evaluate potrivit prevederilor art.1469. Aceste creanțe pot fi compensate cu beneficii derivate din viața comună, inclusiv prin faptul că nu a contribuit la cheltuielile pentru nevoile vieții de zi cu zi.

Art.515-7-1 - Condițiile de încheiere și efectele unui parteneriat înregistrat, ca și cauzele și efectele dizolvării acestuia, sunt supuse dispozițiilor de fond în materie și ale autorității care a înregistrat parteneriatul.

Art.515-8 – Concubinajul

Concubinajul este o uniune de fapt, caracterizată prin trai comun cu caracter de stabilitate și continuitate, între două persoane, de sexe diferite sau de același sex, care trăiesc în cuplu.

Legea nr. 2016-1547 din 18 noiembrie 2016 privind modernizarea justiției secolului XXI prevede că, începând cu 1 noiembrie 2017, parteneriatele civile se vor încheia în fața ofițerului de stare civilă. Un studiu detaliat, conținând statistici recente (ianuarie 2015), poate fi consultat pe site-ul Comisiei pentru drept european al familiei - Commission on European Family Law.

Regulamentul Bruxelles II bis include reguli de competență directă pentru procedurile judiciare privind divorțul, separarea judiciară și anularea căsătoriei. Regulamentul nu acoperă, prin urmare, litigiile referitoare exclusiv la consecințele patrimoniale ale căsătoriei. Înainte de a aplica normele de competență naționale, judecătorii au obligația de a aplica în mod automat norme de competență care decurg din acest regulament în momentul stabilirii competenței tribunalelor franceze.

Regulamentul Bruxelles II bis acordă reclamantului opțiunea de a alege între două criterii importante pentru a stabili competența: reședința obișnuită sau cetățenia; astfel, reclamantii pot alege între șapte cazuri de competență.

Pentru litigii referitoare exclusiv la consecințele patrimoniale ale căsătoriei, competența internațională este stabilită prin extinderea normelor de competență ale dreptului intern.

În dreptul intern, judecătorul de dreptul familiei are competență exclusivă în privința stării persoanei. Instanța competentă este cea de la locul de reședință al cuplului. În cazul în care partenerii au reședințe separate, judecătorul competent este acela de la locul de reședință al soțului care domiciliază în mod curent cu copiii minori și, în alte cazuri, judecătorul de la locul de reședință al soțului care nu a depus cerere de divorț. Judecătorul francez va fi, de asemenea, competent în cazul în care una dintre părțile la litigiu este cetățean francez.

Din punct de vedere fiscal, în materie de donații, partenerii PACS sunt pe deplin asimilați cuplurilor căsătorite. Donațiile sunt supuse unui impozit progresiv după stabilirea alocației soțului. Încheierea unui PACS conferă partenerilor dreptul la 4 zile de concediu pentru evenimente deosebite, de la locul de muncă (articolul L3142-1 din Codul muncii), așa cum se acordă pentru căsătorie. Acest drept se acordă de către angajator din momentul prezentării dovezilor de către angajat. De asemenea, convenția colectivă de la locul de muncă poate, uneori, să prevadă acordarea a mai mult de 4 zile libere.

GERMANIA

Parteneriatul de viață prevăzut de Legea privind parteneriatul de viață (Eingetragene Lebenspartnerschaftsgesetz), din 16 februarie 2001, este rezervat cuplurilor de același sex. De la intrarea sa în vigoare, legea a cunoscut modificări ca urmare a deciziilor pronunțate de diferite instanțe de judecată; în 2004, Parlamentul german a adus pe poziții de egalitate parteneriatul și căsătoria, cu câteva excepții, aceasta însemnând:

- în cadrul cuplurilor de același sex, partenerii nu pot depune mărturie unul împotriva celuilalt în fața instanței;
- partenerul supraviețuitor are dreptul la pensie de stat;
- partenerii au dreptul de a adopta copiii biologici ai celuilalt partener (însă nu pot adopta copii ca un cuplu).

Efectelor patrimoniale ale unui parteneriat de viață li se aplică dispozițiile materiale ale dreptului statului în care parteneriatul este înregistrat, respectiv art.17b din Actul introductiv al Codului Civil (EGBGB) :

(1) Formarea unui parteneriat de viață înregistrat, efectele generale și regimul proprietății, ca și dizolvarea sa sunt supuse prevederilor legale ale landului în care a fost înregistrat. Echivalarea drepturilor de pensie este reglementată de legea aplicabilă în conformitate cu teza 1; aceasta se va efectua numai în cazul în care legislația națională și cea a statului al cărui cetățean este unul dintre parteneri recunosc simultan echivalarea pensiilor partenerilor de viață, în momentul în care este depusă o cerere de încetare a parteneriatului. În caz contrar, aceasta se efectuează în conformitate cu legea germană, la cererea unui partener de viață, atunci când unul dintre parteneri a dobândit în timpul uniunii consensuale un drept de pensie la un fond de pensii intern, în măsura în care egalizarea pensiei nu ar fi inechitabilă, în special având în vedere circumstanțele economice ale ambelor părți pe toată durata parteneriatului de viață.

Dacă partenerii de viață au încheiat parteneriate în mai multe state, va fi valabil parteneriatul încheiat cel mai recent, din momentul în care acesta este încheiat (art.17b alin.3 (EGBGB)). Efectele juridice asociate unui parteneriat încheiat în străinătate nu pot prevala asupra celor ale unui parteneriat încheiat în Germania. Cu excepția dispozițiilor referitoare la adopție (de asemenea și în special, cele referitoare la impozitul pe venit), în zilele noastre parteneriatul de viață este asimilat în mare parte căsătoriei.

Conform jurisprudenței, căsătoriile încheiate de persoane de același sex fac parte, de asemenea, din regimul parteneriatelor de viață (conform, de exemplu, hotărârii Curții de Apel din München (http://www.dnoti.de/DOC/2011/31wx103_11.pdf). Pe de altă parte, încă se dezbate

dacă articolul 17b EGBGB se aplică și partenerilor de sex diferit înregistrați în străinătate. De asemenea, un studiu amplu, cu statistici actuale (aprilie 2015), poate fi consultat la <http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Germany-IR.pdf>.

Competența internațională în cauzele de divorț este reglementată de Regulamentul (CE) nr.2201/2003 (Regulamentul „Bruxelles II bis”). În ceea ce privește pronunțarea hotărârilor în cauzele legate strict de regimurile matrimoniale, instanțele germane vor avea competență internațională cu condiția ca o instanță germană să fie competentă teritorial. Mai precis, o instanță sesizată într-o cauză matrimonială va avea competență teritorială. Mai mult, este competentă, în general, instanța de la reședința obișnuită a pârâtului.

GRECIA

În anul 2008, Grecia a adoptat Legea nr. 3719/2008 prin care se reglementa parteneriatul civil pentru persoane de sex opus.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit în 2013 că introducerea parteneriatului civil doar pentru persoanele de sex opus este discriminatorie și, în consecință, din decembrie 2015, Grecia a extins dreptul de a intra într-un parteneriat civil și pentru persoanele de același sex, prin Legea 4356/2015.

Încheierea parteneriatului civil se realizează la notar sub forma unui contract de parteneriat civil. O copie legalizată a contractului se depune la ofițerul de stare civilă de la domiciliul partenerilor și este înregistrat într-un registru civil special.

Pentru a încheia un parteneriat civil, părțile trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să nu fie deja parte dintr-un parteneriat sau o căsătorie;
- vârsta minima de 18 ani;
- să nu fie rude de sânge, până la al patrulea grad.

Nu este necesar ca părțile să beneficieze de cetățenie greacă, dar unele autorități pot cere acte doveditoare din care reiese că părțile au reședința pe teritoriul statului.

Art. 13 din legea parteneriatului civil specifica faptul că parteneriatele civile încheiate pe teritoriul altor state nu sunt recunoscute în Grecia.

Instanțele grecești pot acorda divorțul sau separarea doar în cazurile în care unul dintre parteneri este cetățean grec, dacă ultima reședință comună a părților a fost pe teritoriul grec sau dacă reclamatul, într-un proces de divorț are reședință permanentă pe teritoriul statului.

Anularea contractului este și ea posibilă, în cazurile în care una din părți nu avea capacitatea legală de a încheia contractul sau dacă parteneriatul în sine, nu este valabil, din cauza erorii sau a constrângerii.

În ceea ce privește bunurile, părțile pot stabili un regim matrimonial prin contractul de parteneriat civil. Dacă nu există o asemenea prevedere în contractul de parteneriat civil, după desfacerea parteneriatului, fiecare dintre parteneri are dreptul la bunurile pe care le-a cumpărat.

În ceea ce privește obligația de întreținere, părțile pot stipula în contractul de parteneriat ca, în cazul desfacerii parteneriatului, oricare dintre părți să fie obligată la întreținerea celeilalte părți doar în cazul în care cealaltă parte are venituri prea mici pentru a se întreține. Partea care are obligația de întreținere va fi exonerată de la plata acesteia în cazul în care nu își permite. Obligația de întreținere nu se transmite la moștenitorii debitorului.

ITALIA

Încă din anul 1990 în Italia au fost numeroase proiecte de lege pentru introducerea parteneriatelor civile, proiecte ce au fost respinse de fiecare dată.

În 21 iulie 2015, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cadrul dosarului *Oliari și alții c. Italia*, a statuat că Italia a încălcat Convenția Europeană a Drepturilor Omului prin nerecunoașterea dreptului de a-și întemeia o familie pentru cuplurile de același sex.

Ca urmare a soluției CEDO menționată anterior, în anul 2016, Italia a adoptat o lege privind parteneriatul civil pentru persoane de același sex.

Ca și în cazul căsătoriei, încheierea parteneriatului civil se realizează în fața ofițerului de stare civilă, în prezența a doi martori și parteneriatul se înregistrează în registrul de stare civilă.

În ceea ce privește obligațiile comune, partenerii trebuie să locuiască în aceeași casă și să își ofere reciproc sprijin moral și material.

În ceea ce privește bunurile partenerilor, acestea sunt bunuri comune dacă partenerii nu stabilesc altfel.

În ceea ce privește moștenirea, în caz de deces al unuia dintre parteneri se aplică aceleași reguli ca pentru cuplurile căsătorite. De asemenea, partenerul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș.

LUXEMBURG

Legea din 9 iulie 2004 referitoare la efectele juridice ale anumitor parteneriate definește parteneriatul ca o comuniune de viață între două persoane de sexe diferite sau de același sex, denumite parteneri, care trăiesc în cuplu și care au făcut o declarație conform art.3 al prezentei legi. Pentru a face declarația în conformitate cu prevederile legii, ambii parteneri trebuie să îndeplinească cumulativ patru condiții:

1. să aibă capacitatea de a încheia acte juridice civile, în conformitate cu prevederile Codul civil;
2. să nu fie legate prin căsătorie sau alt parteneriat;
3. să nu fie rude în linie directă sau în gradele interzise de lege, în conformitate cu art.161, art.163 și art.358.2 din Codul civil;
4. să aibă domiciliul în Luxemburg (se aplică numai resortisanților din afara UE).

Partenerii care au dat o declarație de parteneriat pot stabili, prin încheierea unui acord scris, efectele juridice ale parteneriatului în ceea ce privește relațiile patrimoniale dintre ei. Acest acord poate fi încheiat sau modificat oricând. Notificarea privind acordul sau modificarea acestuia trebuie înaintată Ministerului public în

termen de trei zile lucrătoare. În lipsa unui acord, declarația de parteneriat dă totuși naștere unor drepturi și obligații între parteneri similare din multe puncte de vedere cu cele ale soților. Dispozițiile indicate anterior se aplică exclusiv parteneriatelor declarate în conformitate cu prevederile Legii din 2004. Nu există dispoziții speciale privind regimul patrimonial al uniunilor nepatrimoniale care nu au fost înregistrate.

Legea din 2004 a fost completată prin Legea din 3 august 2010 . Potrivit noii legi, pentru persoanele care au certificat de naștere întocmit sau transcris în Luxemburg este menționată în marginea certificatului de naștere al fiecărui partener existența declarației de parteneriat. Parteneriatul înregistrat va produce efecte între părți de la data primirii declarației de către oficiul de stare civilă, care îi conferă dată certă.

Parteneriatul se dizolvă în caz de căsătorie sau de deces al unui partener. În acest caz, dizolvarea are loc la data producerii evenimentului. Parteneriatul se dizolvă, de asemenea, prin declarația comună a partenerilor sau prin declarația unilaterală a unuia dintre partenerii, depuse la oficiul stării civile unde s-a încheiat parteneriatul. Articolul 4-1 din această lege recunoaște parteneriatele încheiate în străinătate, permițându-le partenerilor să beneficieze de aceleași avantaje ca cele decurgând din parteneriatele încheiate în Luxemburg.

În Marele Ducat al Luxemburgului, hotărârea judecătorească de divorț sau de separare stabilește în general și lichidarea regimului comunității și partajul comunității de bunuri și desemnează un notar în acest scop. În principiu, competența judiciară în materie de regimuri matrimoniale nu depinde de locul situării bunului imobil. Drept rezultat, instanțele din Luxemburg pot hotărî, de asemenea, vânzarea prin licitație a proprietăților din străinătate. Dacă notarul desemnat nu reușește să obțină un acord al părților, va consemna dificultățile și revendicările părților într-un proces-verbal pe care îl înaintează instanței.

MAREA BRITANIE

În Marea Britanie, Legea parteneriatului civil a fost adoptată în anul 2004, intrând în vigoare începând cu 2005. Legea se adresează exclusiv partenerilor de același sex, care au vârsta minimă de 16 ani și care doresc să-și înregistreze

parteneriatul, urmând să beneficieze de toate drepturile și obligațiile similare unei căsătorii. În Scoția, partenerii aflați sub 18 ani necesită acordul parental în vederea înregistrării parteneriatului. Parteneriatul civil se încheie în cazul decesului, dizolvării sau anulării.

Conform legii, partenerii care doresc să-și înregistreze parteneriatul, trebuie să-și declare intenția cu cel puțin 28 de zile în cadrul unui birou de înregistrare local și să furnizeze toate informațiile necesare procedurii de înregistrare stabilite prin lege. Una dintre condiții se referă la obligativitatea stabilirii rezidenței în districtul respectiv cu cel puțin 7 zile înainte de demararea procedurii, mai puțin pe teritoriul Scoției. În perioada de așteptare de 28 de zile, înștiințarea are caracter public, orice persoană beneficiind de dreptul de a formula o obiecție cu privire la înregistrarea parteneriatului. Autoritatea de înregistrare are și rolul de a cerceta posibilele impedimente care ar sta în calea înregistrării parteneriatului (de exemplu, existența unui grad de rudenie între parteneri). Parteneriatul trebuie înregistrat în termen de 12 luni de la notificarea autorităților. Persoanele căsătorite sau care fac parte din alt parteneriat civil nu pot solicita înregistrarea unui nou parteneriat.

Înregistrarea parteneriatului se face în prezența reprezentantului biroului de înregistrare, a celor doi parteneri și a doi martori.

Dintre efectele legale ale parteneriatului civil se remarcă: dreptul partenerilor la ajutor social, dreptul la pensie, dreptul la adopție cu condiția ca partenerii să aibă peste 21 de ani, dreptul la pensie de întreținere acordat unuia dintre parteneri și copiilor săi, dreptul la succesiune în cazul contractului de închiriere, dreptul la protecție împotriva violenței domestice, dreptul partenerilor la compensație în cazul accidentelor mortale, dreptul de vizitare a partenerului internat în spital, dreptul partenerilor civili de a nu depune mărturie unul împotriva celuilalt, dreptul de moștenire în cazul partenerului supraviețuitor în privința asigurării de viață.

O dată cu adoptarea în anul 2013 a Legii căsătoriei cuplurilor de același sex, numărul de parteneriate civile înregistrate a suferit o descreștere vizibilă. Conform Buletinului statistic privind parteneriatele civile, au fost înregistrate în anul 2014 cu 70% mai puține parteneriate (1683) decât în anul 2013 (5646).

Începând cu 10 decembrie 2014, conform Regulilor privind conversia parteneriatelor civile, cuplurile cu parteneri de același sex pot solicita transformarea

parteneriatului în căsătorie. Datele statistice arată că între 2014-2015, 7732 de cupluri au solicitat convertirea parteneriatului civil în căsătorie.

OLANDA

Olanda este una dintre primele țări din Uniunea Europeană care a recunoscut dreptul persoanelor de același sex de a se căsători. Codul civil olandez recunoaște, de asemenea, parteneriatele civile, atât pentru cupluri de același sex, cât și pentru cele de sex diferit,

Există anumite condiții ce trebuie îndeplinite de cupluri pentru a se căsători sau pentru a intra într-un parteneriat civil. Cel puțin unul dintre parteneri trebuie să fie de naționalitate olandeză în cazul în care ambii locuiesc în afara statului. Dacă cel puțin unul dintre parteneri are reședința în Olanda, cerința naționalității nu se mai aplică. În ambele cazuri, dacă partenerii nu au naționalitate olandeză sau a unui stat membru al Uniunii Europene, aceștia trebuie să obțină un document de la autoritățile olandeze, care să ateste că uniunea dintre cei doi nu are ca scop obținerea dreptului de ședere legală pe teritoriul olandez de către un imigrant ilegal.

Alte condiții pentru încheierea contractului includ:

- vârsta minimă de 18 ani. De la această regulă există două derogări: 1. ambii parteneri au cel puțin 16 ani, iar femeia aduce o adeverință potrivit căreia este însărcinată sau a născut un copil – 2. Ministerul Justiției oferă dispensă;
- partenerii să nu mai fie căsătoriți cu o altă persoană sau să nu se afle într-un parteneriat civil cu o altă persoană;
- partenerii să nu fie rude.

Căsătoriile și parteneriatele civile se exclud reciproc. Parteneriatele civile pot fi transformate în căsătorii.

O diferență majoră între căsătoriile sau parteneriatele civile dintre cuplurile formate din persoane de același sex și cele formate din persoane de sex opus o reprezintă filiația copiilor. De exemplu, în cazul unei căsătorii între doi bărbați,

partenerului de sex masculin al tatălui biologic al copilului i se recunoaște filiația doar dacă acesta recunoaște oficial paternitatea sau adoptă copilul, în timp ce în cazul cuplurilor de sex opus, partenerul mamei este recunoscut automat ca fiind tatăl minorului (chiar dacă acesta nu este tatăl biologic al minorului). În mod similar, în cazul unei căsătorii între două femei, soția mamei devine în mod automat părinte al copilului atunci când acesta a fost conceput prin donare anonimă de spermă.

În Olanda sunt diferențe minore între o căsătorie și un parteneriat civil. Există, totuși, mici diferențe în formalitățile necesare pentru încheierea și încetarea celor două tipuri de uniune.

În ceea ce privește încetarea căsătoriei, Codul Civil Olandez prevede trei modalități de încetare, toate trei fiind proceduri judiciare care au loc în fața instanței:

- divorțul;
- separarea în fapt a soților. (în acest caz obligațiile căsătoriei, inclusiv cele financiare, continuă să existe pentru soți);
- desfacerea căsătoriei ca urmare a separării în fapt a soților.

În ceea ce privește încetarea parteneriatului civil, acesta poate fi desfăcut fără intervenția instanței, atunci când există acordul ambilor parteneri, iar partenerii nu au în întreținere minori. În caz contrar, desfacerea parteneriatului civil se supune aceluiași reguli ca și desfacerea căsătoriei.

PORTUGALIA

Căsătoria între persoane de același sex este permisă în Portugalia din 2010 (Legea 9/2010).

Partenerii nu trebuie să îndeplinească condiții de cetățenie sau naționalitate pentru a se căsători. Cuplurile de același sex se pot căsători în Portugalia fără ca aceștia să aibă reședința în acest stat sau cetățenia acestui stat. Mai mult decât atât, aceștia se pot căsători în Portugalia chiar dacă țara lor de origine nu le recunoaște căsătoria.

Condițiile pentru încheierea căsătoriei sunt:

- vârsta minimă de 18 ani sau minim 16 ani cu acordul părinților;
- partenerii să nu fie rude;
- niciunul dintre parteneri să nu fi fost condamnat pentru omorul sau tentativa de omor a fostului soț al partenerului;
- partenerii să nu mai fie căsătoriți cu o altă persoană.

În ceea ce privește încetarea căsătoriei, soții pot divorța prin acordul părților sau pe cale judiciară.

Desfacerea căsătoriei prin acordul părților presupune încheierea unei înțelegeri realizată la Oficiul de Stare Civilă sau la „Balcão Divórcio”, acesta din urmă fiind un serviciu public care asigură un divorț rapid. Părțile trebuie să cadă de acord asupra pensiei de întreținere pentru soțul aflat în nevoie, asupra exercitării autorității părintești atunci când există copii minori și asupra situației casei conjugale. Soții nu trebuie să motiveze divorțul atunci când desfacerea căsătoriei se realizează prin acordul părților.

În cazul divorțului pe cale judiciară, unul dintre soți trebuie să introducă la instanță o cerere de divorț împotriva celuilalt soț. Pentru a putea introduce o asemenea acțiune, soțul reclamat trebuie să fi realizat o încălcare gravă a unor obligații maritale, încălcare care să facă imposibilă conviețuirea soților în continuare. Cu toate acestea, o astfel de acțiune nu poate fi introdusă dacă soțul reclamant:

- l-a determinat pe celălalt soț să încalce obligația maritală;
- a facilitat încălcarea;
- consideră că încălcarea nu este natură să împiedice conviețuirea soților.

Alte temeieri pentru divorțul pe cale judiciară sunt:

- separarea *de facto* a soților pentru cel puțin trei ani consecutiv;
- schimbarea facultăților mintale ale celuilalt soț, schimbare care durează de peste trei ani și este de natură să împiedice conviețuirea soților;
- absența unuia dintre soți, fără nicio știre de la acesta, pe o perioadă de minim doi ani.

SLOVENIA

După încercări repetate de legiferare a parteneriatului înregistrat și organizarea mai multor referendumuri pe această temă de către opozanți, în anul 2016 a fost adoptată, la propunerea unui deputat independent și susținută de către Guvern, Legea înregistrării parteneriatului civil, care urmează să-și producă efectele începând cu 24 februarie 2017. Legea reglementează înregistrarea parteneriatului civil între persoanele de același sex, cu vârsta peste 18 ani, care nu sunt căsătoriți sau parte a altui parteneriat și care respectă regulile privind interzicerea relațiilor de rudenie între parteneri. Cuplul își poate înregistra parteneriatul în condițiile în care cel puțin unul dintre parteneri deține cetățenia slovenă. Atunci când prevederile privind vârsta sau sănătatea mintală a partenerilor nu sunt respectate la înregistrarea parteneriatului, părinții/ tutorii pot solicita în instanță anularea parteneriatului.

Partenerii trebuie să solicite înregistrarea parteneriatului cu 30 de zile înainte de realizarea efectivă a acestuia și să furnizeze toate informațiile și documentele necesare unității administrative unde se va produce înregistrarea.

Conform legii, partenerii au dreptul la întreținere reciprocă, la regim de proprietate în comun, la dreptul de succesiune asupra bunurilor deținute în comun cu partenerul decedat sau la succesiune în cote egale cu copiii persoanei decedate, precum și la informații cu privire la starea de sănătate a partenerului bolnav și la vizita în cadrul unităților spitalicești.

La încetarea parteneriatului, partenerul care nu dispune de mijloace de subzistență are dreptul la ajutor de întreținere din partea celuilalt partener. Partenerii civili nu pot adopta și nici nu pot beneficia de procedurile de fertilizare in vitro.

SUEDIA

Legea privind parteneriatele înregistrate datând din anul 1994 a fost abrogată la sfârșitul lunii aprilie 2009. La aceeași dată cuplurile de același sex au dobândit dreptul de a se căsători. Legea abrogată a parteneriatelor continuă să producă efecte legale în ceea ce privește cuplurile care au încheiat un parteneriat înainte de sfârșitul lunii aprilie 2009 și care nu au convertit parteneriatul în căsătorie de la acea dată.

Sistemul comunității ulterioare de bunuri se aplică integral în raport cu parteneriatele înregistrate.

Legea privind parteneriatele se adresa persoanelor de același sex care solicitau înregistrarea parteneriatului. Înregistrarea putea avea loc în condițiile în care cel puțin un membru al cuplului era cetățean suedez, domiciliat în Suedia. Conform legii, înregistrarea nu putea avea ca subiect persoanele aflate sub vârsta de 18 ani, înrudite pe linie ascendentă sau descendentă, frați sau surori, cu excepția fraților vitregi, care obțineau o derogare din partea Guvernului sau a unei autorități numite de către Guvern.

De asemenea, înregistrarea parteneriatului nu putea avea loc în cazul persoanelor căsătorite sau parte a altui parteneriat înregistrat. Înaintea înregistrării, se desfășura o anchetă cu privire la întrunirea condițiilor stipulate în lege. Înregistrarea parteneriatului se făcea în prezența ambilor parteneri și a martorilor, în fața unui judecător al unui tribunal districtual sau a unui reprezentant al autorității locale. Parteneriatele puteau fi desfăcute în cazul decesului unuia dintre parteneri sau prin decizie judecătorească. În acest ultim caz, se aplicau prevederile stipulate în cadrul Capitolului 5 din Codul Căsătoriei privind divorțul. Conform Capitolului 3, parteneriatul înregistrat făcea obiectul aceluiași prevederi care se aplică și în cazul căsătoriei.

UNGARIA

Legea XXIX din 2009 privind parteneriatele înregistrate vizează cuplurile de același sex. Parteneriatele înregistrate au, în cea mai mare parte, același regim juridic cu căsătoria, principalele diferențe fiind: vârsta minimă pentru a încheia un parteneriat este de 18 ani, partenerii înregistrați nu pot adopta copii și nu au acces la procedurile de reproducere asistată.

Potrivit legii, prevederile privind relațiile patrimoniale dintre soți se pot aplica prin analogie parteneriatelor înregistrate (art.3). Începând cu 1 ianuarie 2010, cuplurile de același sex și de sex diferit beneficiază de același drept de a solicita înregistrarea parteneriatului lor în fața notarului. Această înregistrare trebuie diferențiată de cea descrisă la primul paragraf. Aceasta nu creează drepturi sau

obligații noi, ci doar facilitează dovada existenței unui parteneriat (art.36E-36G din Legea XLV din 2008 privind anumite proceduri notariale fără caracter litigios).

Parteneriatele neînregistrate vor dobândi dreptul de proprietate comună asupra bunurilor dobândite în timpul conviețuirii proporțional cu contribuția lor la achiziția proprietății. Dacă nu se poate determina proporția contribuției partenerilor, aceasta se va considera egală (50%-50%). Activitățile casnice sunt considerate contribuție la achiziția proprietății (art.578G-1 din Codul civil).

Instanțele de judecată din Ungaria sunt competente și în ceea ce privește parteneriatele înregistrate, acolo unde au competență judiciară în materie de divorț. Competența în materie de divorț este determinată în funcție de cetățenia sau domiciliul/reședința obișnuită a soților. Dacă nu există nicio legătură cu procedurile de divorț, instanțele de judecată din Ungaria au competență în cazurile care vizează proprietatea matrimonială, precum și proprietatea partenerilor înregistrați, cu condiția ca domiciliul sau reședința obișnuită a oricărui dintre soți sau parteneri înregistrați să fie pe teritoriul Ungariei.

CONCLUZII

Parteneriatul civil este o instituție care oferă drepturi și stabilește obligații pentru oricare cupluri, indiferent că vorbim despre cupluri formate din persoane de sex diferit sau despre cupluri formate din persoane de același sex, care nu doresc sau nu pot să se căsătorească.

Putem observa ca reglementarea parteneriatului civil în statele pentru care s-a realizat prezentul studiu este asemănătoare. Această situație este motivată de faptul că, pe de o parte, fiind vorba despre state membre ale Uniunii Europene, legislația internă a statelor a fost armonizată cu legislația Uniunii Europene, iar, pe de altă parte, majoritatea acestor state fac parte din același sistem de drept, împărțind, în mare măsură, aceleași principii fundamentale de drept și aceleași izvoare de drept.

Cu toate acestea, există mici diferențe între aceste reglementări, cea mai importantă diferență fiind modalitatea prin care se încheie parteneriatul, aceste

diferențe oferindu-ne posibilitatea de a observa și de a alege dintre diversele viziuni ale legiuitorilor din statele ce au făcut obiectul prezentului studiu:

Modalitatea de încheiere a parteneriatului

În ceea ce privește modalitatea de încheiere a parteneriatului, statele au adoptat două soluții, unele state stabilind ca încheierea parteneriatului să se realizeze prin încheierea unui contract de parteneriat în fața unui notar, altele stabilind ca încheierea parteneriatului să se realizeze în fața ofițerului de stare civilă.

În ipoteza reglementării parteneriatului în țara noastră, considerăm că poate fi aleasă oricare din cele două modalități de încheiere a acestuia, punând în balanță atât aspectele pozitive, cât și aspectele negative ale fiecăreia.

Încheierea unui contract de parteneriat în fața unui notar reduce birocrația, este o soluție rapidă și oferă o mai mare libertate asupra introducerii diverselor clauze privind conviețuirea partenerilor. Încheierea parteneriatului în fața unui ofițer de stare civilă special desemnat pentru aceasta oferă o mai mare solemnitate parteneriatului, însă presupune înființarea unui nou departament în cadrul oficiilor de stare civilă. Ambele modalități presupun întocmirea unui registru național în care să fie înregistrate aceste parteneriate.

Alte aspecte importante, însă cu privire la care nu există diferențe majore sunt:

Condițiile de fond pentru încheierea parteneriatelor

Nu există diferențe importante între condițiile pe care trebuie să le îndeplinească partenerii care vor să intre într-un parteneriat civil, în majoritatea statelor fiind aceleași condiții ce trebuie îndeplinite pentru încheierea căsătoriei.

În România se pot prelua și adapta prevederile art. 272 – 276 din Codul Civil, o posibilă formă fiind:

- parteneriatul se poate încheia dacă viitori parteneri au împlinit vârsta de 18 ani;
- este interzisă încheierea unui parteneriat civil de către persoana care este căsătorită sau se află deja într-un parteneriat civil cu o altă persoană;

- este interzisă încheierea unui parteneriat civil între rudele în linie dreaptă, precum și între cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv (desigur, este necesar ca această dispoziție să fie aplicabilă și celor care au devenit rude prin adopție, cât și între cei a căror rudenie firească a încetat prin efectul adopției);
- este interzis să încheie un parteneriat civil alienatul mintal și debilul mintal.

Obligațiile și drepturile generale ale partenerilor

Obligațiile și drepturile partenerilor nu diferă substanțial de la un stat la altul, printre acestea numărându-se:

- obligația partenerilor de a se sprijini și întreține reciproc
- partenerii au dreptul la intimitatea vieții private
- partenerii au obligația de a se întreține reciproc și de a se îngriji unul pe celălalt în caz de îmbolnăvire
- partenerii au aceleași drepturi procedurale pe care le au cuplurile căsătorite în fața instanțelor sau organelor administrative

Tot în acest sens, considerăm că o problemă importantă o reprezintă obligația de întreținere. Putem observa că sistemul aplicat în Estonia este unul echilibrat, unde în virtutea obligației de întreținere partenerii au obligația de a se întreține reciproc, de a contribui pentru susținerea financiară reciprocă și de a satisface nevoile de bază și nevoile speciale ale familiei.

În contractul de parteneriat se poate stipula și faptul ca întreținerea să se realizeze prin plata unei sume lunare de bani, după încetarea parteneriatului sau atunci când partenerii locuiesc separat. De asemenea, în contractul de parteneriat se poate stipula dacă o parte din prevederile referitoare la obligația de întreținere a soților divorțați se aplică în cazul încetării parteneriatului.

Patrimoniul partenerilor

Majoritatea statelor oferă partenerilor posibilitatea de a alege și de a menționa în contractul de parteneriat civil care este regimul pe care îl doresc pentru bunurile matrimoniale, putând alege dintre comunitatea legală de bunuri sau separația bunurilor.

Moștenirea

Cele mai multe state oferă partenerilor aceleași drepturi succesoriale pe care le au cuplurile căsătorite, făcându-se trimitere la normele deja existente.

Încetarea parteneriatului

În final, putem observa că cele mai dese modalități de încetarea a parteneriatului civil sunt următoarele:

- decesul unuia dintre parteneri;
- atunci când partenerii (în cazul cuplurilor formate din persoane de sex opus) se căsătoresc;
- procedură judiciară;
- procedură notarială.